

Nazardan korunmak için

Adana'dan bayan okuyucumuz: "Nazar var diye üç ihlâs ve bir fâtiha okuyarak nazarlı kimsenin başında tuz çeviriyorlar. Bu işlem ne derece doğrudur? Başkalarına nazarımız değmemesi için nelere dikkat etmeliyiz?"

Antalya'dan bayan okuyucumuz: "Cinlerle nazar arasında bağlantı var mıdır? Cincilere şifâ için ve nazardan korunmak için okutmak câiz midir? Bunun için nelere dikkat etmeliyiz?"

İnsanları fizikî olarak yıpratın hastalıklar olduğu gibi, rûhî olarak tahrîbat veren rahatsızlıkların bulunduğu da bir vak'ıadır. Halk dilinde göz değmesi de denilen nazar bunlardan biridir ve gerçektir. Başkasına gözü değen, yani nazarı geçen insan bunu bilerek yapmaz. İçinde bir takım fırtınalı/ruhsal elektro-manyetik güce benzeyen yüklü duygularla muhatabına bakanlar, farkında olmadan muhatap üzerinde tahrîbat verebilirler. Bakışla verilen bu tahrîbata halk arasında göz değmesi deniyor ki, nazar budur. Peygamber Efendimizi (asm) "mecnun" diyerek küçümsemeye çalışan Mekke'li müşrikler, Kur'ân'ın olağanüstü icâzı karşısında öylesine büyülenmişlerdi ki, bu Kitabın—hâşâ—mecnun dedikleri birisinin elinde zuhur etmesini kabul edememişlerdi. Allah korumasaydı, neredeyse Resûlullah'a (asm) gözleriyle zarar vereceklerdi. Bu hususu Kur'ân şöyle zikreder: "Doğrusu inkâr edenler, Kur'ân'ı dinlediklerinde neredeyse seni gözleriyle devireceklerdi. "O mecnundur" diyorlardı."1

Üstad Bedüzzaman Hazretleri de (ra) nazardan şiddetle müteessir olduğunu ve nazarın kendisini hasta ettiğini, "Nazar deveyi tencereye, insanı mezara sokar"2 hadîsini zikrederek beyan eder.3

Nazar konusunda iki hususun altını çizmemiz gerekir:

- 1- Bakışlarımızı terbiye altına almak.
- 2- Karşı tarafın bakışlarına hedef olmaktan kaçınmak.

Bunları kısaca açalım:

1-İnsanoğlu olarak her zaman hem bakan taraf, hem de bakılan taraf olduğumuzu unutmamalıyız. Yani hem herşey her zaman gözümüzün görüş sahası içinde; hem de biz her zaman herkesin gözü önündeyiz. Hepimiz her zaman başkasını denetleriz; ölçeriz, biçeriz, eleştiririz, az görürüz, çok görürüz, gözümüzde büyütürüz, küçültürüz, havsalamıza sığdıramayız, gördüklerimize inanamayız, duyduklarımıza hayret ederiz. İçimizde hayranlık uyandıran veya olumlu-olumsuz fırtınalara sebep olan ya da varlığına inanmadığımız bir olay karşısında çoğu zaman şaşırıp kalırız. Öylesine hayret ederiz ki, neredeyse bir süre kendimize gelemeyiz. Oysa varlıkların hendesi bizim elimizde değil. Cenâb-ı Hak bir şeyi yaratırken veya birisine bir servet verirken ya da hasmımızı muvaffak kılarırken bize sormuyor, bizim onayımızı almıyor. Meselâ bizim bahçemizdeki ağacımızda hiç meyve yokken, falancanın ağacına dalları taşıyamayacak derecede meyve ihsan edilmiş olabilir. Bu durumda şaşkınlığımızı ve hayretimizi “mâşallah, elhamdülillah, Allahu ekber, bârekallah” gibi Allah’ın kudretini, irâdesini, azametini, büyüklüğünü, rahmetini ve meşîetini teslim eden kelimelerle susturmalıyız. İşi tamamen Allah’a vermeli, bize ihsan edilmeyen nimetlerin başkasına ihsan edilmesini çok görmemeli, göz koymamalı ve içimizi geniş tutmalıyız. Zaten mü’minin îman hasleti de bunu gerektirir. Bu terbiyeyi içimizde hâkim kılsak, başkasına nazarımız değmez.

Demek, Müslüman için—ne kadar başarılı olursa olsun—övgü ve methiyeye yer vermemeliyiz; başarısını, gayreti sonucunda, Allah’ın dilek ve yardımıyla elde ettiğini bilmeli ve ifâde etmeliyiz; Allah’ın yardım ve inâyetini eksik etmemesi için ve Allah’ın râzı olması için onun lehine duâ etmeye devam etmeliyiz; art niyetli bakışlardan Allah’a sığınmalıyız—bu sığınışı ona nazarımız değmesin diye değil; art niyet taşımamak îmânın şîârı olduğu için yapmalıyız.

2- Her zaman göz altında bulunan taraf konumunda olmamız ise başka bir duyarlılığı daha gerektirir: Hayatta çoğu kez, çoğumuz muhtelif başarılar elde ederiz. Cenâb-ı Hak bazı şeylerden mahrum bıraktığı bir kulunu, muhakkak muhtelif zamanlarda diğer bazı şeylerden memnun etmiştir. Sahibi olduğumuz nimetleri bazan gözlerden de gizleyemeyiz. Bize düşen her hal ve şartta elimizde bulunan nimetlerin şükrünü edâ etmek ve alçak gönüllü olmaktır. Başarıımızdan veya muvaffakiyetimizden dolayı üstünlük duygusuna kapılıp, başkalarını küçümsemeye ve riyakârlığa hiçbir zaman hakkımız yoktur. Gösteriş meraklısı olmak, bazen başımıza en beklenmedik ruhsal problemleri de beraberinde getirebilir. Ne kadar büyük başarı elde etmiş olursak olalım; her zaman mütevazı olmalı ve insanlarla aynı seviyede olduğumuzu hiçbir zaman unutmamalıyız. Başarıımızı Allah’tan başkasının bilmesini istemek—çünkü

riyakârlıktır—hayırlı amellerimizi yiyip bitireceği gibi, bazan böyle nazara ve kem gözlere isâbet etme gibi müessif bir şekilde neticeleneceğini de akıldan uzak tutmamalıyız. Hayırlı amellerin sevabını elden kaçırmak, nazara isabet etmekten çok daha tehlikeli bir sonuçtur. Elimizde olmadan başkasının bilmesinden ise mes'ul değiliz.

Sâf ve hâlis îmân, nazara ve göz değmesine karşı tedbîri de ihtivâ eder. Sıralamamız gerekirse: 1-Allah'a îmân ve tevekkül etmek; 2-Yaptıklarımızla gururlanmamak; 3-İyilikleri ve hasenâtı Allah'a vermek; 4-İyilikleri sahiplenmek yerine kusurlarımızla, eksikliklerimizle ve hatâlarımızla meşgul olmak; 5-İnsanlardan övgü ve methiye beklememek; 6-Gerçek övgüyü ve methiyeyi Allah'a yönlendirmek; 7-Başarılarımızda Allah'ın yardımının esas olduğunu kavramak ve nazarlara Allah'ın yardımını sunmak; 8-İnsanların gözü önüne her şeyimizi serip dökme heveslisi olmamak; 9-İns ve cin vesvesecilerin ve hasetçilerin şerlerinden ve zararlarından Allah'a sığınmak ve duâ etmek.

Bu hususlar, nazarla ilgili almamız gereken tedbirlerden sadece bir kaçıdır. Diğer yandan bu fazîletler, zâten îmânın fitrî ve hâlis kazanımlarıdır; yoksa, nazar değmesin diye takınılan sun'î tavırlar değildir.

Nazara karşı okumak veya salih bir kimseye okutmak haktır. Resûlullah Efendimiz (asm) göz değmesine okunmasını tavsiye buyurmuş⁴; yüzünde sarılık eseri bulunan bir kız çocuğuna: "Bu kızcağıza okuyunuz; buna nazar değmiştir" buyurmuştur.⁵

Göz değmesine karşı sâlih kimseler hastaya veya hasta bizzat kendisine; Kalem Sûresinin 51 ve 52. Âyetlerini, Âyet'el-Kürsî, Fâtihâ, İhlâs, Felak ve Nâs gibi Allah'ın isimlerini, sıfatlarını, zikrini ve şer güçlerden Allah'a sığınmayı içeren âyetler ve duâlar okunabilir ve Allah'tan şifâ niyâzında bulunulabilir.

Ancak bu işi ticârete dökenlere rağbet edilmemelidir. Efsuncuların, sihirbazların ve cincilerin bu konu için yapacakları hiçbir şey yoktur. Nazar değmesinden korunmak için yukarıdaki asil kriterlerin dışında başka bir çözüm arayışında bulunmak sonuç vermez. Nazarlık, at nalı, at kafası takma, kurşun dökme, tütsü yapma, başta tuz çevirme gibi âdet ve geleneklerin İslâmiyet'te yeri yoktur. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm) meşrû duâları bırakarak, efsûn yapmayı ve nazarlık takınmayı yasaklamıştır.⁶ Bir kişiye nazar değip değmediği konusunda söylenen sözler ise çoğu zaman tahminden ileriye gitmez.

Nazar ve göz değmesini ifrat ölçüsünde büyüterek, bir takım Müslümanları gıyâben "Nazarı çok değişiyor! Bu adama dikkat et!" gibi tâbirlerle taciz etmek ise; tümüyle sû-i zandan ibârettir. Gerçekçi bir yaklaşım değildir. Sû-i zan ise, Kur'ân'ın haram

kıldığı fiillerdendir.7

Dipnot:

(1)Kalem Sûresi, 68/51,52;

(2)Keşf'ül-Hafâ, 2/72;

(3)Şuâlar, 286;

(4)Buhârî, Tıp, 1932;

(5)Buhârî, Tıp, 1933;

(6)Buhârî, Tıp, 1934;

(6)Nesâî, Sûslenme, 17;

(7)Hucurât Sûresi, 49/12.